కువైట్ సావిత్రమ్మ

-చక్రవేణు

సావిత్రమ్మ కొడుకూ, కూతురికీ ఇద్దరికీ ఒకేరోజు ముహూర్తాలు నిర్ణయించి ఘనంగా పెండ్లి జరిపించింది. ఆ పెండ్లి గురించి చుట్టుపక్కల నాలుగు గ్రామాల వాళ్ళూ ఘనంగా చెప్పుకున్నారు. ఇంతవరకూ ఆ వైపు అంత గొప్పగా పెండ్లి జరిపినవారే లేరని కీర్తించారు.

''**ఆ**హా... దేశం కాని దేశానికి పోయి, సిగ్గూ శరమూ లేకుండా అయి పుట్టినోడి కిందల్లా కొంగు పరిచి సంపాయిచ్చి, తగుదునమ్మా అంటూ ముదరపెట్టి ముదరపెట్టి ముసిలోళ్ళను చేసినాక బిడ్డలకు పెండ్లి చేసింది. అదీ గొప్పేనా'' అని పెదవి విరిచి మాట్లాడిన ఇల్లాళ్ళు వున్నారు!

''కడుపునిండా కూడు పెట్టి, లడ్డూ, కారాలు చేసుకుఉన్న పలారాలన్నీ కొరవ లేకుండా పెట్టించింది సాయిత్రమ్మ. పని బాటోళ్ళను మరిసిపోకుండా చూసింది. నా తల్లి. ఈ చుట్టుపక్కల ఏ పెద్ద రైతన్నా ఇట్టా పెండ్లి కూడు పెట్టి నోళ్ళుండారంటమ్మే పొద్దిట్నించీ మాయిటాల్దాక పెండ్లింటి ముందు కూకపెట్టి, ఆకిరికి అంతా అయిపోనిచ్చి అడుగుబుడుగు ఊడిచేసిన సిలుం కూడు - చారు నీళ్ళు మన మొకాన పోస్తారు. ఇట్టా మన సాయిత్రమ్మలాగా ఎవురన్నా మంచి కూడుగానీ, పలారాలు గానీ పెట్టినోల్లుండారా'' అని మాలపల్లి ఆడోళ్ళు సాయిత్రమ్మను గురించి మరీ మరీ పొగుడుకుంటూ చర్చించుకుంటున్నారు.

సావిత్రమ్మను అందరూ ''కువైట్ సావిత్రమ్మ'' అని పిలుస్తారు. ''కువైట్'' అనేది ఇంటి పేరుగా మారడానికీ, ఆమె ఆ ప్రాంతానికంతటికీ మొదటిసారిగా డబ్బులు సంపాదించుకోవడానికీ కువైట్ వెళ్ళడమే కారణం అప్పటి నుంచి ఆమెను ''కువైట్ సావిత్రమ్మ!'' అని పిలవడం అలవాట యింది.

''ఇప్పుడు గనక తన భర్త వుండి వుంటే, కొడుకూ, కూతురికీ ఇంత ఘనంగా పెండ్లి జరిగినందుకు ఎంత సంతోషపడునో... అయినా... నా పిచ్చిగాని, ఆయన వుంటే నేను కువైట్‌కు ఎందుకు పోదును కష్టమో, సుఖమో ఇక్కడే అందరితోనూ నేనూ వుండేదాన్ని కదా!'' అనుకొంటూ భర్తను గుర్తుకు తెచ్చుకొని బాధపడింది.

కొత్తగా కట్టించిన యింటిని తేరిపార చూసింది. ఊరి వాతావరణం మనసులో మెదిలింది. తన భర్తతో కలిసి జీవించిన రోజులు గుర్తు కొచ్చాయి. కన్నీళ్ళు కొంగుతో ఒత్తుకుంది. భర్తలేని ఒంటరితనం, ఆయనతో కలిసివుండిన ఈ వూరులో, ఇంటిలో ఎక్కువకాలం వుండ లేననుకొంది. అందుకే తిరిగి కువైట్‌కు వెళ్ళాలని నిర్ణయించుకొంది. అయితే ఈసారి కొడుకు లేకుండా తాను ఒక్కతే పోవాలనుకుంది. తన దగ్గర ''ఆజావీసా'' వుంది కాబట్టి సంవత్సరానికి ఒక పర్యాయం వచ్చి కొడుకూ కోడల్నీ, కూతురూ అల్లుడినీ చూసుకొని వెళ్తూవుంటే సరిపోతుంది. సావిత్రమ్మ అట్లా ఆలోచిస్తూ నిట్టూర్పు విడిచింది.

కుటుంబాన్ని ఒడ్డుకు చేర్చుకొన్నందుకు బరువు దించుకొన్నట్లుగా ఊపిరి పీల్చుకొంది.

ఇప్పుడైతే తనను అందరూ ఎంతో మర్యాదగా పలకరిస్తున్నారు. ప్రతి ఒక్కరూ సహాయం చేయమని కోరుతున్నారు. తమ పిల్లలకు 'వీసా' లుడ పంపమనీ, పరపతిచ్చి ఆదుకొమ్మని కొందరూ!

''నీ రుణం ఉంచుకోములే సాయిత్రమ్మా! మమ్మల్ని కూడా ఒక కంట కనిపెట్టి చూడు, ఆదుకో పుణ్యముంటుందిలే'' అని ప్రాధేయ పడుతున్నారు.

''వీళ్ళ మాటలు, పలకరింపులు అంతా మనస్ఫూర్తిగానే చేస్తున్నారా, లేకుంటే నా దగ్గర డబ్బులున్నాయి కాబట్టి గౌరవిస్తున్నారా! మరి వీళ్ళంతా ఒకప్పుడు నన్ను ఎంత కించిత్తుగా చూసేవాళ్ళు!

సావిత్రమ్మ అట్లా ఆలోచిస్తూవుంటే, వెనకటి రోజుల్లో తన బతుకులో మర్చిపోలేని సంఘటన గుర్తుకొచ్చింది.

ఆ రోజు గురించి తలుచుకుంటే పీడకలగా అనిపిస్తుంది. అందుకే ఆ రోజును ఎప్పటికీ మర్చిపోదు సావిత్రమ్మ.

ఆ రాత్రి బాగా పొద్దుపోయింది. అందరూ అన్నాలు తినడం పూర్త యింది. రాత్రి పండుకోవడానికి సిద్ధమయ్యే సమయంలో, యింటి ముందు ఎవరో నిలబడి పిలిస్తే సావిత్రమ్మ బయటకొచ్చి చూసింది.

''సాయిత్రవమ్మా! పెద్దబ్బోల్లింటికాడ మద్దిచ్చవమంట, నిన్ను రమ్మంటన్నారమ్మో'' అని ఊరి పెద్ద చాకలి వెంకటయ్య వచ్చి చెప్పినాడు.

''నేనెప్పుడన్నా మద్దిచ్చాల కాడకు వచ్చినానా ఎంగటన్నా కాదు కూడదంటే మా యింటాయన పోతావుండె, ఇంక ఆయన చచ్చిపోయి నాక ఎవరుండారు మా యింట్లో మద్దిచ్చాల కాడకు రాను'' సావిత్రమ్మ చెప్పింది.

స్పర్శ సైకియాట్రీ క్లినిక్
భారతి నర్సింగ్ హోమ్

D.No.: 40-14-4, కూలెక్స్ సందు, బెంజిసర్కిల్, విజయవాడ-10. ఫోన్: 473131

విజయవాడ నగరంలోని ప్రముఖ మహిళా సైకియాట్రిస్ట్

మానసిక రోగులకు ఈ క్రింది వైద్య సదుపాయం అందజేస్తారు

★ మాదక ద్రవ్యాలు మరియు తాగుడువంటి దుర్వ్యసనాలకు బానిసలైన వ్యక్తులకు డి-ఎడిక్షన్ మరియు కౌన్సిలింగ్
★ మైరిటల్ కౌన్సిలింగ్ వైవాహిక జీవితంలోని కలతలను సరిదిద్దుకోవడానికి
★ పిల్లల మానసిక సమస్యలకు
★ సైకోసిస్, న్యూరోసిస్ మరియు ఇతర మానసిక రుగ్మతలకు

మానసిక రుగ్మతలు అంటే ఏమిటి?

పూర్వం అనుకొన్నట్టు మానసిక రుగ్మతలు, భూతాలు, దెయ్యాలు వలన లేదా చేతబడి చేయడం వలన రాదు. శారీరక రుగ్మతలు లాగా ఇదీ ఒక రోగమే. దీని లక్షణాలు అనేక రకాలుగా వుంటాయి. భయం, బాధ, అర్థం లేకుండా ఏడవడం లేదా నవ్వడం, అర్థంలేని భ్రమలు, ఎవరూ లేకున్నా మాటలు లేదా చప్పుడు వినపడడం, నిద్రాహారాలు తగ్గడం.

స్త్రీలలో సంభవించే మానసిక రుగ్మతలు ఎక్కువ. కాన్పు తరువాత, బహిష్టులు ఆగిపోయిన తరువాత, బహిష్టుకి కొన్ని రోజుల ముందు సంక్రమించవచ్చు. డిప్రెషన్ కూడా స్త్రీలలో ఎక్కువగా వుంటుంది. ఈ రుగ్మతలకు కూడా మందులు వున్నాయి. అవి కోర్స్ పూర్తి అయ్యేదాక వాడితే జబ్బు పూర్తిగా తగ్గే అవకాశం వుంది. కాని పేషెంట్‌ను జాగ్రత్తగా కనిబెడుతూ వుండాలి. చికిత్స సఫలము అవ్వాలంటే కుటుంబసభ్యుల సహకారం చాలా అవసరం. పేషెంట్‌లను ద్వేషించడంగాని, దూషించడంగాని చేయకూడదు.

ఇవే సమస్యలకే కాకుండా మీకున్న అపోహలు, అనుమానం, ఇతర మానసిక రుగ్మతల సమస్యల పరిష్కారానికి మరియు చికిత్సకు, సలహాలకు సంప్రదించండి.

డాక్టర్ పి. విజయలక్ష్మి M.B.B.S., D.P.M., P.G.D.G.C. (మానసికవ్యాధి నిపుణులు)

సంప్రదించు వేళలు : ఉ. గం. 10-00ల నుంచి 11-30 ని.ల వరకు; సా. గం. 5-00ల నుంచి 8-00ల వరకు. ఆదివారం సెలవు.

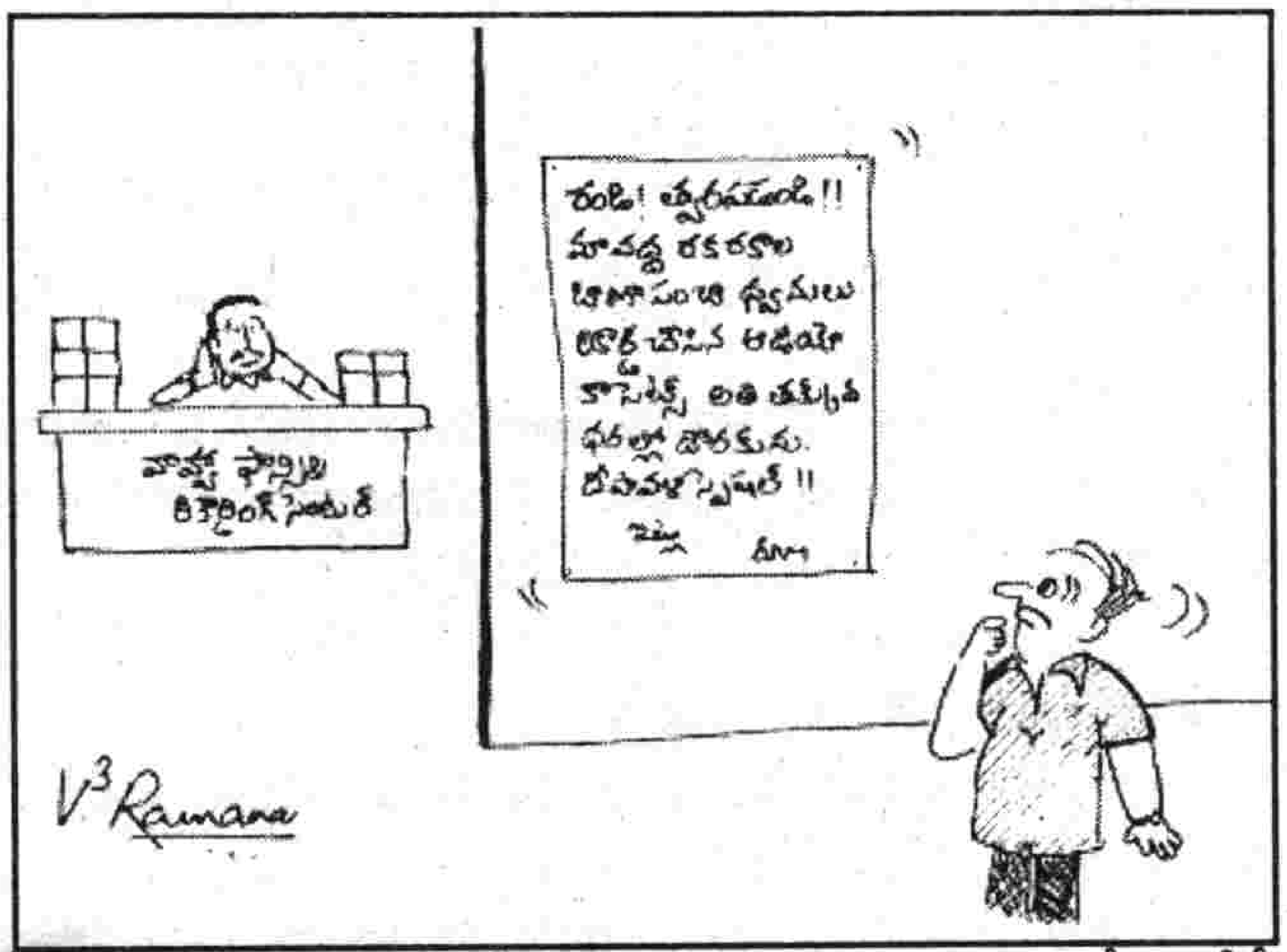

''మద్దిచ్చం కాడకు ఇనే దానిక్కాదు సాయిత్రమ్మ, ఆడ మీ ఓల్లే నీ నీద మదిచ్చం పెడతన్నారమ్మా. అందుకని గబానపోయి పిల్చుకోని రాపోరా! అంటే వచ్చినా మా తల్లీ!'' వెంకటన్న వివరించినాడు.

''నాపైన మద్దిచ్చమా... దేనికంట నేనేవురన్నా పొడిసినానా... లేకుంటే ఎవరి కొంపన్నా ముంచినానంవా... సరేగాని, ఆడెవురూరు వచ్చినారు... ఎంగటన్నా'' సావిత్రమ్మ అడిగింది.

''అంతా మీ చుట్టాలే వుండారమ్మా... పెద్దబ్బిగోరి రామయ్య వుండాడు. మరిది చిన్నబ్బవుండాడు. సావుకారి నాగయ్యను పిలిపించి నారు. ఇంకా మీ ఓల్లు ఆడోల్లంతా వుండారమ్మా!'' చాకలి వెంకటయ్య పేర్లన్నీ గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ ఎవరు వచ్చిందీ చెప్పాడు.

ఆ మద్దిస్తం తనపైన ఎందుకు పెడుతున్నారో సావిత్రమ్మ మనసుకు అర్థమైపోయింది. అయినా పోయి తీరాలి, ఏదైతే అది అవుతుంది, వెళ్ళక తప్పదు అనుకొనింది.

''సరేలే, నువ్వుపో ఎంగటన్నా, మాయమ్మ కోమిటోల్లింటి కాడికి వక్కలకోసం పోయింది. ఇంట్లో పిల్లలంతా నిద్దరపోతున్నారు. ఆమె రాంగానే చెప్పొస్తాను, నువ్వు పదా.''

''ఎందుకులే సాయిత్రమ్మా, పెద్దామెను రానిచ్చే పోదాములే! బాగా పొద్దిపోయింది, ఒక్కదానివే రాలేవులే అమ్మా!'' వెంకటన్న సౌమ్యంగా చెప్పాడు.

వెంకటయ్య మాట్లాడుతూ వుండగానే, సావిత్రమ్మ తల్లి లక్ష్మమ్మ అంగడి నుండి వచ్చింది.

''ఏం ఎంగటా, ఊర్లో అన్నం పెట్టిచ్చుకునేదయిపోయింది'' లక్ష్మమ్మ వెంకటయ్యను పలకరించింది.

వెంకటయ్య 'ఔ'నని తల వూపి, వచ్చిన సంగతి చెప్పాడు. రాజమ్మ మద్దిస్తం సంగతి వినగానే దిగులుగా నిలబడిపోయింది. అప్పటికే తన భర్త మీద మద్దిస్తాలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. ఈ రోజు మల్లా ఏది మాట్లాడతారో, చుట్టాలు పగపట్టినట్టుండారు కదా అనుకొని బాధ పడింది.

సావిత్రమ్మ తల్లికి చెప్పేసి వెంకటయ్యతో పాటు పెద్దబ్బగారింటికాడికి బయలుదేరింది.

పెద్దబ్బగారిల్లంటె తన భర్త పుట్టి పెరిగిన ఇల్లు. తన భర్త తాతగారి పేర్లు పెద్దబ్బ... తన భర్త తండ్రికి కూడా అదే పేరు పెట్టారు. పెద్దబ్బ అని పేరుకు తగినట్టుగానే ఆ గ్రామానికంతటికీ వారిది చాలా పెద్ద రైతుకుటుంబం. ఊర్లో ఏదైనా ఒక కార్యం జరపాలన్నా, కొత్త వ్యక్తికి ఆశ్రయమివ్వాలన్నా, పంచాయతీ జరపాలన్నా పెద్దబ్బగారి కుటుంబం కల్పించుకోకుండా ఏదీ జరిగేది కాదు. అందుకే ఆ వూరికి వారి పేరున ''పెద్దూరు'' అని గుర్తింపు పడింది.

తాతగారు పెద్దబ్బగారి హయాంలో జరిగినట్లుగాక మనవడు పెద్దబ్బ పెత్తనం వచ్చేటప్పటికి ఐశ్వర్యం బాగా తగ్గిపోయింది. కొడుకు రాజయ్యగానీ, కోడలు సావిత్రమ్మగానీ అతని మాటను కాదనకుండా నడుచుకున్నారు.

తండ్రి వ్యాపారం చేస్తానంటే కొడుకు రాజయ్య ఎలాంటి అభ్యంతరం చెప్పకుండా, ఎట్లా ఇష్టముంటె అట్లా చేయమన్నాడు. తండ్రి వ్యాపారం చేస్తూ వుంటే రాజయ్య శ్రద్ధగా వ్యవసాయం చేయడం సాగించాడు. నాల్గై దేళ్ళకు బాకీలన్నీ తీరిపోతాయి కదా అనుకున్నారు. కాని అనుకున్నది తారుమారై తండ్రి హఠాత్తుగా చనిపోవడంతో అప్పులవాళ్ళంతా రాజయ్య మీదకు రావడం, విధిలేక భూములమ్మి తండ్రి చేసిన బాకీలు తీర్చడం, దాయాదుల దగ్గర తక్కువ చూపుగా బతకడం ఇష్టంలేక ఇంటి జాగాతో సహా అన్నగార్లకే ఇచ్చేసి, పక్కనే ఆనుకొని వున్న ''దిగువపల్లె''లో ఇల్లు తీసుకొని కాపురం పెట్టాడు. తండ్రి పోయాక సంవత్సరం కూడా తిరగకుండానే రాజయ్య కూడా గుండెనొప్పితో హఠాత్తుగా చనిపోవడం అంతా ఒక కలలాగా జరిగిపోయింది. భర్త రాజయ్య చనిపోయాక, సావిత్రమ్మ కుటుంబానికి ఎవరి ఆదరణ లేక ఒంటరిదయింది. చివరికి ఇల్లు కూడా జరగని పరిస్థితిలో దిక్కులేనిదైపోయింది.

దిగువపల్లెకూ-పెద్దూరికి మధ్యన చిన్న ఒంక మాత్రమే అడ్డముంది. ఒంక దాటుకొని ఊర్లోకి పోయేటప్పటికి పెద్దబ్బగారింటి కాడ వీధి కరెంటు లైటు కింద జనమంతా గుంపుకూడి, సావిత్రమ్మ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నారు.

పెద్దబ్బగారింటి పందిరి కింద వేసిన పట్టెమంచంపై సావిత్రమ్మ బావగారు రామయ్య ఒకవైపు, షావుకారి నాగయ్య మరొకవైపు కూర్చు న్నారు. వాళ్ళకు ఎదురుగా వీధిలో తూర్పు దిక్కు కరెంటు స్తంభం దగ్గర రాతి బండలపైన సావిత్రమ్మ మరిదిగారు చిన్నబ్బ, ఆయనతోపాటు ఇంకా కొంతమంది మగవాళ్ళు - పెద్దలు కూర్చున్నారు.

వీధికి వారగా ఉత్తరం దిక్కున కొందరు, దక్షిణం దిక్కున కొందరు ఆడవాళ్ళు కూర్చొని ఉత్సాహంగా చర్చించుకుంటూ గుసగుసలాడు తున్నారు. కొందరేమో ఎవరి వాకిళ్ళలో వాళ్ళు కూర్చొని జరగబోయే దాని కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. సావిత్రమ్మ అక్కడకు రాగానే అందరూ ఒక్కసారిగా మాట్లాడ్డం ఆపారు. సావిత్రమ్మ నేరుగా వెళ్ళి తన తోడుకోడళ్ళు కూర్చున్న చోటకు వెళ్ళింది. సావిత్రమ్మ కూర్చోగానే తోడికోడళ్ళు ఇద్దరూ దూరంగా జరిగిపోయారు. సావిత్రమ్మ ఒక్కతే నేరం చేసినదానిలాగా బోనులో వున్న తీరుగా కూర్చుంది.

షావుకారు నాగయ్య సావిత్రమ్మను కళ్ళద్దాల్లోంచి తేరిపార చూసి ''ఒరే చిన్నబ్బా... మరి మీ వదిన వచ్చింది'' అన్నాడు.

నాగయ్య మాట పూర్తిగాకముందే చిన్నబ్బ అభ్యంతరం చెప్పాడు. ''మామా, ఇంకోసారి ఆ మాటనగాకు, అది నాకు వదిన కాదు! మా అన్న చచ్చిన రోజే అది నాకు వదిన కాకుండాపోయింది.'' మరిది చిన్నబ్బ గట్టిగా అరిచాడు. జనాలందరిలోనూ మరింత గుసగుసలు మొదల

య్యాయి.

''అవును నిజమేకదా! వాడన్న వుండివుంటే నేను వదిన. అన్న చచ్చినాడు కాబట్టే, నెల కూడా తిరగక ముందే నన్ను బెదిరించి బలవంతంగా చెడిచినోడికి నేను వదిన వరస ఎట్టవుతానులే!'' సావిత్రమ్మ మనసులోనే గొనిగింది.

''నువ్వు అనకున్నా, మేము అట్లా అనాల్సిందే కదా!... సరేలే, ఆమె వచ్చింది మరి... నువ్వేదో చెప్పాలంటివి కదా చెప్పు.'' నాగయ్య మద్దిస్తం ప్రారంభించాడు.

నాగయ్య మద్దిస్తం జరుపుతున్నాడంటే ''జిత్తులమారి నక్క పంచాయతీ పెట్టింది'' అనేది ఆ గ్రామంలో ప్రతీతి. అందుకే జనంలో నుండి ''చెప్పు నాయనా నక్క తీర్పు, చెప్పు'' అన్నారు.

''ఏమిరా చిన్నబ్బా! కానీ మరి.'' నాగయ్య అన్నాడు.

''నన్నడిగే( )దేముండాది మామా! అది చేసేపని, మమ్మల్ని నలుగుర్లో తలెత్తుకోకుండా చేస్తోంది. ఊర్లో ఎవురు పట్టినా దీని మాటే చెపుతా, మమ్మల్నీ, మా కుటుంబాన్నీ నవ్వులపాలు చేస్తున్నాది. ఆ సంగతి అందరికీ తెలుసుకదా!''

చిన్నబ్బ ఆవేశంతో రొప్పుతూ అరిచాడు.

''ఓరి చిన్నబ్బా, అరిస్తే పొయ్యేది మన పరువేరా! దానికేమి సిగ్గూ, మానం అనేది ఉంటే కదా!'' సావిత్రమ్మ బావగారు రామయ్య ఎత్తిపొడుపుగా అన్నాడు.

''ఏమిరా చిన్నబ్బా, ఆయమ్మి సంగతి ఏం చెబుతావో చెప్పేసెయ్, ఈ పొద్దు ఏదో ఒకటి తేలాల''

రామయ్య గట్టిగా అరిచాడు.

''నేనే చెప్పాల్నా నువ్వు చెప్పకూడదా!'' అంటూ చిన్నబ్బ అన్ననే చెప్పమన్నాడు.

''కడుపు చించుకుంటే కాళ్ళకాడ పడ్తాదని, ఆ పాడు మాటలన్నీ పెద్దోడు, దరమాత్తుడు నోటి బడీతా ఎందుకులే, నువ్వే చెప్పరా అబ్బా''

ముందుగానే అనుకున్న పథకాన్ని గుర్తుచేశాడు నాగయ్య.

అనుకున్న పథకం ప్రకారం ఏదో ఒకటి తొందరగా తేల్చాలి లేకుంటే మద్దిస్త తారుమారౌతుందని చిన్నబ్బ గ్రహించి చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

''మామా, ఊర్లా యిన్ని రోజులా ఇది, ఎవురెవురితోనో ఎభిచారం చేసింది. ఎన్నిసార్లో కొట్టినాం, తిట్టినాం. అయినా మానుకోవాలా నలుగుర్లో మా పరువు తీసింది. ఇప్పుడు అక్కడెక్కడి నుంచో కువైట్‌కు పోయి ఒక నా కొడుకు వచ్చివున్నాడు. ఈళ్ళమ్మగారి వూరంట, రహిమాన్ అంట, ఆడితో కులకతా వుండింది. మా వంశాన్ని నాశనం చేయడానికే ఇది మా యింటి కొచ్చింది.''

చిన్నబ్బ ఆవేశంతో రొప్పుతూ అసలు విషయం బయటపెట్టాడు.

''ఏమమ్మే, వాడు చిన్నబ్బ చెప్పేది నిజమేనా!'' నాగయ్య సావిత్రమ్మను విచారించాడు.

''ఏందయ్యా దాన్నిచారించేది. అది ఈ వూళ్ళో వుంటే మా పిల్లోళ్ళకు పెండ్లిళ్ళు కూడా కాకుండా, దాని బతుకును ఏలెత్తి చూపుతారు. ఉంటే వూర్లో అదన్నా వుండాల, లేకుంటే మేమన్నా వూరొదిలి పోవాల. అంతే ఏదో ఒకటి తేల్చాలి ఈ రోజు.''

రామయ్య తమ్ముని మాటలకు జత కలిపి అరిచాడు.

దీపావళి శుభాకాంక్షలతో

ఓం టూర్స్ & ట్రావెల్స్

3-6-14/3/4, హిమాయత్‌నగర్, లిబర్టీ రోడ్, హైదరాబాద్-29

ఫోన్స్ : 3222930, 3222358, 3222362

బ్రాంచ్ : 29-37-80, ఏలూరు రోడ్,
విజయాటాకీస్ ఎదురుగా,
విజయవాడ-2, ఫోన్ : 435415

సావిత్రమ్మకు కళ్ళలో నీళ్ళు ఉబికి జలజలా రాలిపోతుంటె మౌనంగా రోదిస్తూ కూర్చుంది. జనంలో మరలా శబ్దం మొదలైంది.

''ఏం సాయిత్రవమ్మా తలొంచుకొని ఏడిసేందెకు ఈడందరూ పతివర్తలైపోయి, లోకానికి విరుద్ధంగా నువ్వు ఒక్కదానివే ఎభిచారం చేయిలేదులే. ముసుగులోకి కనపడకుండా చేస్తే అందరూ పతివర్తలే, ముసుగు తీసితే అందరి గుట్టు ఎత్తిపోసినంతుంటాది. నీకేం భయంలేదు, నువ్వు చెప్పాలనుకొనేదేదో తేగేసి చెప్పేయ్.''

'మేమందరం నీకు మద్దతుగా వున్నాము, ఫరవాలే' దన్నట్లు, చెంగవ్వ ధైర్యం చెప్పి, సావిత్రమ్మను మాట్లాడమనింది.

''ఏమమ్మే! వాళ్ళు చెబుతా వుండేది యినపడతా వుండాది కదా! గమ్మున మూగెద్దులాగా వుంటే ఎట్ల ఏం చెబుతావో చెప్పు.''

నాగయ్య గట్టిగా దబాయించినట్టు అన్నాడు.

''ఏ ముండాదని చెప్పేదన్నా! బలమున్నోళ్ళది, నోరున్నోళ్ళది చెల్లుబాటవుతాది. మీరంతా వాళ్ళ దిక్కు మాట్లాడేదానికి వచ్చినారేగాని, నా మాట కూడ పట్టించుకొని న్యాయం చెప్పాలనుండారా!''

సావిత్రమ్మ ఏడుస్తూనే మాట్లాడతా వుండాది. కొద్దిసేపు అందరూ నిశ్శబ్దంగా వుండిపోయారు. సావిత్రమ్మ చెప్పడం మొదలుపెట్టింది. అందరూ సావిత్రమ్మను సానుభూతితో చూస్తూ వింటున్నారు.

''ఈళ్ళుకందరికీ నేనేదో తల తీసేసినట్టు లోకానికి విరుద్ధంగా నేనొక్కదాన్నే కాని పని చేస్తావున్నట్టు మాట్లాడుతున్నారే - ఇన్ని రోజులూ ఈళ్ళేవురన్నా మమ్మల్ని ఆదుకున్నారా మా యింటాయన పోయినాక, పాపం బిడ్డల గల్లదే అని విచారించి, ఒక పూటకు అన్నానికి సేరు గింజలు గానీ, ఒక రూపాయి డబ్బుగానీ యిచ్చినోళ్ళున్నారా చెప్పమనండి చూద్దాం! సిగ్గు, మానం లేని బతుకంటున్నారే, అది నా పిల్లోళ్ళను కాపాడుకొనేదానికే చేస్తున్నాగాని, ఒళ్ళు బలిసి కొవ్వెక్కి చెయ్యలేదు. కూలికిపోయో, నాలికిపోయో నా బిడ్డలూ, నేనూ పస్తులుంటున్నామో, తింటున్నామో నా కొంపలో నేను పడున్నాను. ఎట్లనో నా బతుకు నేను బతికితే వీళ్ళకేం బాధ.

ఇప్పుడు ఆ కొంప కూడా లేకుండా తరిమికొట్టాలంటున్నారు. సరే అట్లనే కానీండి. నా బిడ్డలూ, నేనూ వూరొదిలి పోతాము. వాళ్ళనే నా బతుకు కూడా బతికి రాజ్యమేలుకోమనండి.''

సావిత్రమ్మ గబగబ ఆ మాటలనేసి, ఏడుస్తూనే తిరిగి వెనక్కి చూడకుండా పరుగెత్తుకొని ఇంటికొచ్చింది.

తల్లికి జరిగినదంతా చెప్పింది. ఆదేరోజు తెల్లవారుజామున పాసింజరు రైలులో తల్లితోపాటు బిడ్డల్ని తీసుకొని పుట్టినూరుకు చేరుకొనింది.

పుట్టినింటి తరపున బంధువుల సహాయంతో, రహిమాన్ సాహెబ్ అండదండలతో అతనితో కలసి కువైట్‌కి బయలుదేరిపోయింది. డబ్బులు బాగా సంపాదించి, ఇన్నాళ్ళకు మరలా ఒక ఆస్తిపరురాలుగా భర్త వూరిలో కాలుపెట్టడం, పోయిన ప్రతిష్ఠ మరలా రావడం, అంతా విచిత్రంగా వుంది సావిత్రమ్మకు.

సావిత్రమ్మ మిద్దెవరండాలో మంచంపైన మేనువాల్చి గతాన్ని ఆలోచిస్తా

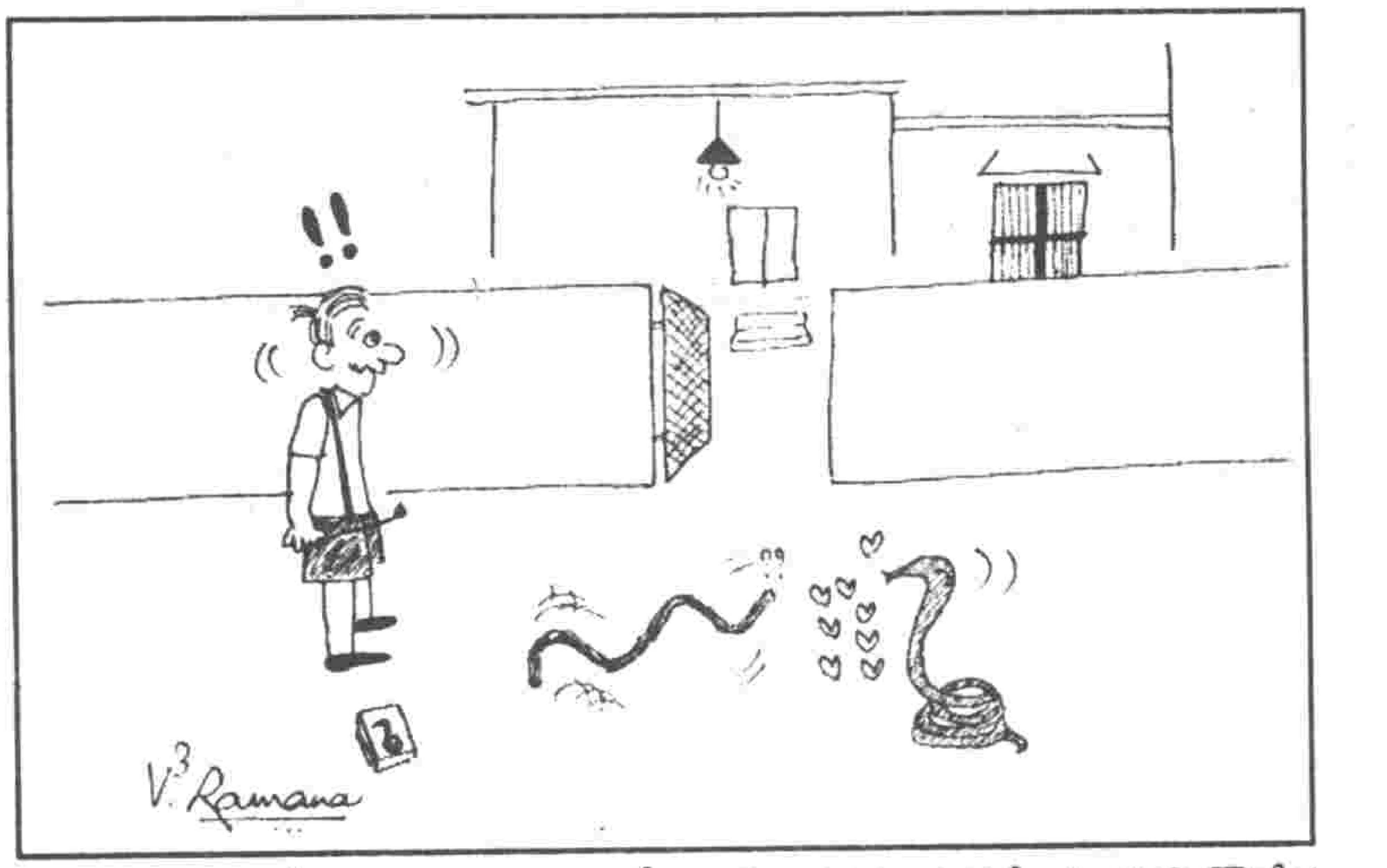

వుంటే, అంతా ఆశ్చర్యంగానే వుంది. తనను ఈసడించి తరిమికొట్టిన బంధువులంతా ఇప్పుడు గౌరవించడం చూస్తే, వాళ్ళది నటనే కానీ గౌరవం కాదని తెలుసుకొంది... ఎవరో వస్తున్నట్లు అలికిడైతే తలతిప్పి చూసింది.

మరిది చిన్నబ్బ, చిన్నబ్బ భార్య రామలక్ష్మమ్మ వచ్చి పిల్చేటప్పటికి, ఆలోచనల నుండి తేరుకొని లేచి కూర్చుంది.

''భోజనానికి రమ్మని చెప్పి పంపితే రాకుండా, ఏడుస్తా కూకున్నావా అక్కా!.... అయినా ఆడబిడ్డను ఎన్ని రోజులు సాకినా అత్తగారింటికి పోయే వాళ్ళేగాని, మనింట్లో వుంటారా'' రామలక్ష్మమ్మ అక్కకు ఓదార్పు చెబుతున్నట్టు చెప్పింది.

సావిత్రమ్మ దుఃఖించేది బిడ్డను అత్తగారింటికి సాగనంపినందుక్కాదని, సాటి బంధువులైన తనవాళ్ళే తనను అవమానపరచి, వూరొళ్ళ గొట్టారని, గతాన్ని తల్చుకొని కళ్ళల్లో నీరు కార్చిందని తోడికోడలు రామలక్ష్మమ్మ వూహించలేకపోయింది.

గతంలో వేర్లు పోక మునుపు కూడాగా వున్నప్పుడు కూడా తోడికోడలు రామలక్ష్మమ్మ తనతో వ్యతిరేకంగా వుండింది కాదు. అయితే మరిది చిన్నబ్బ చేసిన కట్టుదిట్టానికి భయపడి తనతో సన్నిహితంగా వుండేది కాదు. ఆ విషయం సావిత్రమ్మ ముందు నుంచి కూడా అర్థం చేసుకొన్నందువల్లనే, రామలక్ష్మమ్మ పట్ల అభిమానంగా వుండేది.

''పోదాం పదక్కా, అన్నం తినేసొద్దువు.'' రామలక్ష్మమ్మ అక్కను బతిమాలింది.

''ఎందుకులే రామలక్ష్మమ్మా, నేను కూడా అన్నం చేసి పెట్టినా.'' సావిత్రమ్మ జవాబిచ్చింది.

ఎంతోసేపు రామలక్ష్మమ్మ మాట్లాడుతుందేగాని, చిన్నబ్బ మాత్రం సావిత్రమ్మతో ముఖాముఖి మాట్లాడలేదు. గతంలో అతని ప్రవర్తన గుర్తుకు తెచ్చుకొని తలవంచుకొని నిలబడ్డాడు. సావిత్రమ్మ కూడా మరిది విషయాన్ని గమనించింది. అయినా పలకరించకుండానే వుండిపోయింది.

''ఈ వారంలోనే కొనేటికి పోతన్నారు నిజమేనా అక్కా''

''అవునమ్మే! పెళ్ళికోసమని నిలబడినా గాని, లేకుంటే ఈ పాటికే పోయుండాల్సింది. వచ్చే ఆదివారం జనతా ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో బొంబాయికి పోయి, అడ్నించి కొనేటికి పోతాను.'' సావిత్రమ్మ ఏమాత్రం కోపం

లేకుండా మాట్లాడింది.

కొద్దిసేపు అందరి మధ్యన నిశ్శబ్దం ఏర్పడింది. వచ్చిన పని గుర్తుచేస్తూ భార్యను 'అసలు విషయం మాట్లాడు' అని సైగ ద్వారా చెప్పాడు చిన్నబ్బ.

''మీ మరిది కూడా కొవేటికి రావాలంటున్నాడు అక్కా!''

రామలక్ష్మమ్మ నసుగుతూ భర్త గురించి చెప్పింది.

తన దగ్గర 'వీసా'లు ఏమన్నా వున్నాయాని, వాటిని విచారించుకోవడానికే వచ్చినారని సావిత్రమ్మ గుర్తించింది.

''నేను ఈసారి ఈసాలు తీసక రాలేదమ్మే! పెండ్లి విషయంలో పడి తొందరగా వచ్చేసినాను. ఒకేల రహిమాన్ మామ గనక తెచ్చుంటే అడిగి చెబుతాను'' సావిత్రమ్మ వివరించి చెప్పింది.

''రహిమానును అడిగితే మొగోళ్ళకు తేలేదు. ఆడోళ్ళకు కావాలంటే వీసాలు తెచ్చినామని చెప్పినాడు వదినా!''

ఎట్టకేలకు చిన్నబ్బ వదినతో మాట్లాడాడు. కాని, సావిత్రమ్మ మాత్రం అతని మాటలకు జవాబివ్వకుండా వుండిపోయింది.

ఒకప్పుడు రహిమాన్‌సాహెబ్‌ను, తనను యింట్లోవేసి అగ్గి పెడతానని గలాటా చేసిన చిన్నబ్బ, ఈ రోజు 'రహిమానన్న' అని అనడం సావిత్రమ్మకు ఆశ్చర్యం అనిపించింది.

''మొగోళ్ళకు ఈసాలు తేలేదు కదా, అందుకని మీ మరిది నన్ను పంపించాలంటున్నాడక్కా....నువ్వు రమ్మంటే వస్తానక్కా.....!'' రామలక్ష్మమ్మ ప్రాధేయపడ్తున్నట్లుగా అడిగింది.

''నాదేముండాది.... రహిమాన్ మామ రమ్మనుంటే అట్లే రండి... కానీ అక్కడ చానా యిబ్బందులుంటాయి. వాటిని ఓర్చుకొంటా మనేటుగా వుంటేనే రావాల. ఒకేల వచ్చినాక అక్కడి పనులు చేయలేమనుకుంటే మీకే నష్టం.... అందుకని ముందుగానే ఆలోచించుకోండి.''

సావిత్రమ్మ, తోడికోడలుకే కాకుండా మరిది కూడా వినాలని గట్టిగా చెప్పింది.

''నేను చేను కాడికి పొయ్యేసొస్తా''

చిన్నబ్బ భార్యతో అనేసి వెళ్ళిపోయాడు. సావిత్రమ్మ, రామలక్ష్మమ్మ ఇద్దరూ ఏం మాట్లాడకుండా కొద్దిసేపు వున్నారు. తర్వాత సావిత్రమ్మ మాట్లాడింది.

''నేను నేరుగా బొంబాయికి పోతూనే ఎక్కువరోజులుండకుండానే కోవేటికి పోతాను. నువ్వు నా వెంబడే వచ్చేదానికి వీలుపడదు రామలక్ష్మమ్మా! నీకు బొంబాయిలో డాక్టర్లు పరీచ్చలు చేసి, పాస్ ఫోటో, ఈసా తనికీ చేసినాక అన్నీ రెడీ అయ్యేటప్పటికి సుమారుగా ఎంత లేదన్నా రెండు, మూడు నెల్లన్నా పడతాది'' సావిత్రమ్మ వివరించింది.

''రహిమాన్ మామ కూడా మా యింటాయనతో అదే మాట చెప్పినాడంటక్కా!''

''సరే, నీ బడీతా మీ యింటాయన్ను కూడా బొంబాయి దాకా రమ్మన్నాడా, లేకుంటే వద్దులే అన్నాడా''

''నీకు మర్లా ఖర్చు దేనికి చిన్నబ్బా, నేను బడీతా వుండి నీ భార్యను జాగర్తగా పిల్చకపోతాను కదా, అని రహిమాన్ మామ చెప్పినాడటక్కా!''

రామలక్ష్మమ్మ అమాయకంగా చెపుతాంటే సావిత్రమ్మకు ఒక విధమైన సానుభూతి కలిగింది. రామలక్ష్మమ్మకు భర్త ఏమీ చెప్పినట్టుగా లేదనుకొనింది. రహిమాన్ ఉపాయం ఏమిటో కూడా ఆమెకు తెలిసినట్లుగా

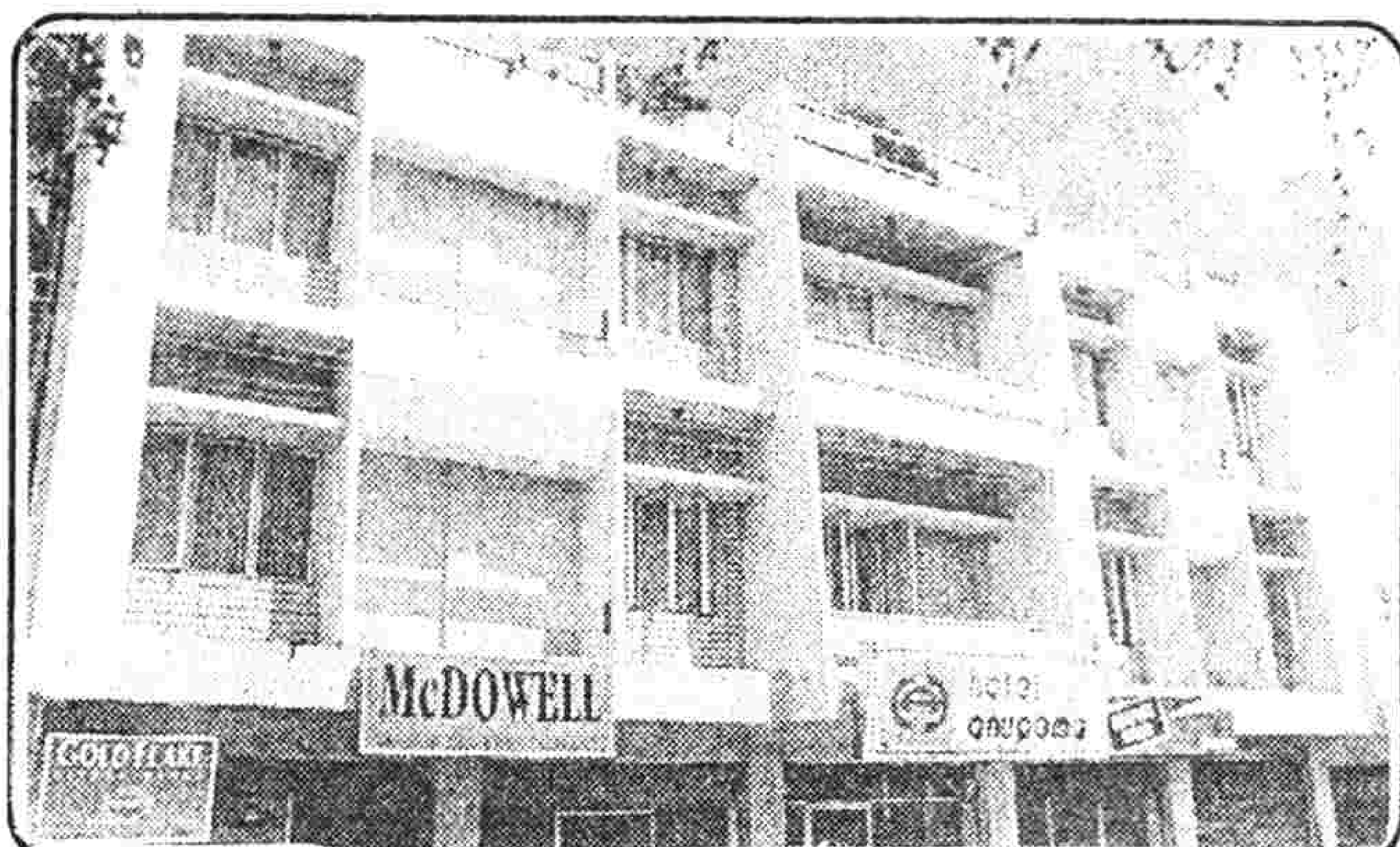

Home away from Home
Centrally located in the
Heart of the City
to suit your needs
visit

hotel anupama
KALEŞWARA RAO ROAD, GOVERNORPET
VIJAYAWADA - 520 002.
Ph: 433921 (6 lines), Grams: "HOTELANU"
Please Visit
VEENUS BAR & RESTAURENT
(HOTEL ANUPAMA COMPOUND)

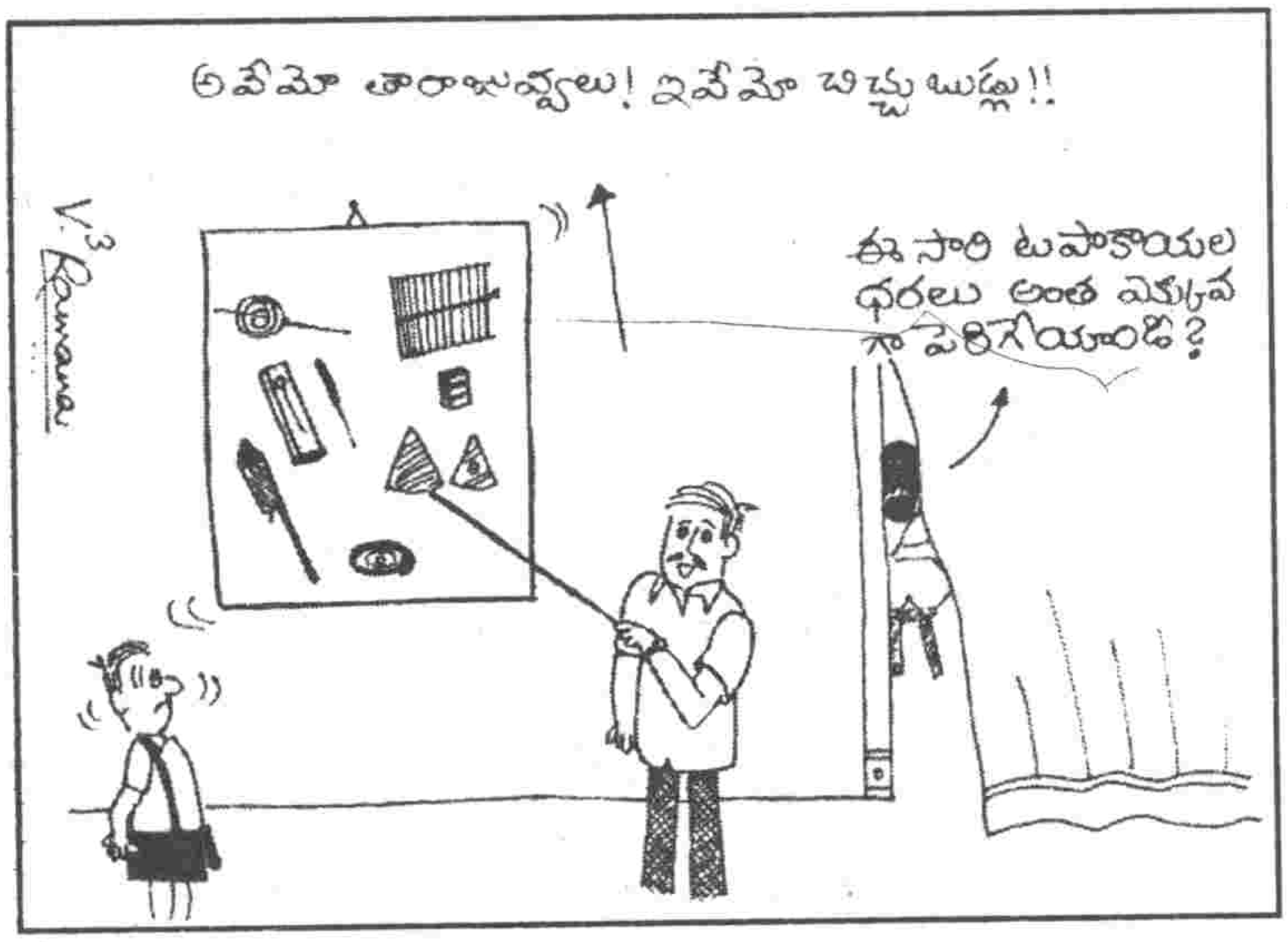

లేదనుకొంది.

''కాని రామలక్ష్మమ్మా, నీకొక సంగతి చెప్పాలమ్మే! మర్లా ఇదిగో చూడు, ఆ యక్కడయినా ఒక మాటన్నా చెప్పలేదు చూడు అనుకో గాకు... బొంబాయికి పోయినాక ఎట్టలేదన్నా నీవు రెండు, మూడు నెలలు అక్కడే వుండొచ్చు. ఈ రెండు నెలలు, నిన్ను తీసుకపోతావుండారే ఏజెంట్లు, వాళ్ళు మర్యాదగా చూస్తారనుకోగాకు. అక్కడ వాళ్ళకు కావల్సిన మొగోళ్ళ దగ్గరికల్లా నిన్ను పంపిస్తారు. నేను చెప్పేది మాత్రం అచ్చురాల నిజం. నీకు ఇష్టమున్నా లేకున్నా సరే, వాళ్ళు చెప్పింది చెయ్యకుండా మాత్రం కొవేటికి పోలేవు. నీ మీద నాకు దయుండాది కాబట్టే నీకు ఈ సంగతి చెబుతున్నా. ఆడోల్లు కొవేటికి పోతన్నారంటే అంత సులభంగా పోతారనుకోవద్దు. అందుకని బాగా ఆలోచించుకో.''

సావిత్రమ్మ ఏజెంటల గుట్టునూ, దళారీతనాన్ని పూసగుచ్చినట్లు వివరించింది.

సావిత్రమ్మ చెప్పినదంతా విన్నాక, రామలక్ష్మమ్మ బోరుమని ఏడ్చింది.

''మా యింటాయనకు ఆ సంగతులన్నీ తెలిసి కూడా నన్ను పంపిస్తన్నాడక్కా! వాళ్ళు ఏమి చెప్పినా నన్ను ఒప్పుకొమ్మని చెప్పినాడు. నేను ఆ మాదిరిగా చేయను, పోనంటే నన్ను పట్టుకొని కొడతన్నాడు. ఇంక ఈ దెబ్బలతో ఇక్కడ చచ్చేదానికన్నా ఆడికిపోయి బతకడమే మేలనుకొని ఒప్పుకొనేశానక్కా!'' రామలక్ష్మమ్మ ఏడుస్తూనే వివరించింది.

''నాకు ఎందనా యిదిలేక, బిడ్డల్ని పస్తులు పండుకోమని చెప్పలేక, వాళ్ళ తిండికోసమని, కానికూడని పనికి కక్కుర్తిపడితే, నీ మొగుడు పంచాయతీ పెట్టి వూరెళ్ళగొట్టినాడు. ఇప్పుడు నిన్నేమో తెలిసి కూడా అతనే ఎభిచారంలోకి దింపుతున్నాడు. దీన్నేమంటారో అడగలేక పోయినావా'' సావిత్రమ్మ మనసులో అణచుకోలేక అడిగేసింది.

''అన్నీ తెలిసినదానివి, నువ్వే నన్నడిగితే నేను ఏమి చెప్పాలి అక్కా'' రామలక్ష్మమ్మ జవాబిచ్చింది.

''అంతేనమ్మే! దండిగా డబ్బులొచ్చేట్టుగా వుంటే, వాళ్ళు పాలుడ్డ పడేది కాకుండా, పెండ్లాలను కూడా అమ్మేస్తారు, నీ మొగుడు లాంటోళ్ళు...''

సావిత్రమ్మ మనసులోని కోపాన్ని బయటకు వెలిబుచ్చింది.

కొద్దిసేపటికి తన కోపాన్ని అణచుకొని మనసును ప్రశాంతత లోకి తెచ్చుకొనింది.

''నేను ఆదివారం రోజు రైలుకు 'జనతా'లో బొంబాయికి వెడతాను. నువ్వు వచ్చేట్టుగా వుంటే ఆ రోజుకు ముందుగానే టిక్కెట్టు తీసుకోవాలి. కనీసం బొంబాయిలో నీకు తోడుగా పది రోజులన్నా వుంటాను.''

సావిత్రమ్మ అన్ని విషయాలు వివరంగా చెప్పినాక రామలక్ష్మమ్మ ఆలోచిస్తూ యింటికి వెళ్ళిపోయింది.

ఆ రోజు సాయంకాలం బొంబాయికి వెళ్ళే జనతా ఎక్స్‌ప్రెస్ కోసం కోడూరు రైల్వేస్టేషన్‌లో జనం విపరీతంగా కిక్కిరిసి వున్నారు. సావిత్రమ్మా రామలక్ష్మమ్మనూ ట్రైన్ ఎక్కించి వీడ్కోలు చెప్పడానికి 'పెద్దూరు' జనమంతా కదిలి స్టేషన్‌కు వచ్చారు.

వారానికి ఒకరిద్దరు తప్పకుండా, ఆ స్టేషన్ నుంచి కువైట్‌కు వెళ్ళే ప్రయాణీకులుంటారు. ఆ రోజు చాలామంది వున్నట్టు వుంది, వారి బంధువులను పట్టుకొని ఏడుస్తున్నారు. ''పోతానే ఎట్టైట్ట చేరినావో అన్ని సంగతులూ జాబురాయి'' అని కొందరు హెచ్చరిస్తున్నారు.

ఇంతలోనే పెద్దగా ఏడ్చుకుంటూ కొందరు ప్లాట్‌ఫాం పైకి పెద్ద గుంపుగా కదిలిరావడంతో అందరి దృష్టి అటువైపు మళ్ళింది. ఒక ముస్లిం అమ్మాయి, పెండ్లి కూడా కాని పదిహేడు సంవత్సరాల అమ్మాయిని వాళ్ళ తల్లిదండ్రులు కువైట్‌కు పంపుతూవుంటే, ఆ పాప దిక్కులన్నీ దద్దరిల్లేటట్లు శోకాలు తీస్తూవుంది.

''నీకేం భయం లేదులే బిడ్డా! మీ మామ వెంబడే వస్తల్లా, నీకేం దిగుల్లేకుండా అన్నీ చూసుకుంటాడులే, రెండు సంస్తరాలు గట్టిగా వుంటే సాల్, మల్లీ వద్దు. వచ్చేసెయ్, బాగా పెండ్లి చేస్తామ్'' అంటూ తల్లి బిడ్డకు నచ్చచెపుతూ వుంది.

''పెండ్లి కాని పసిబిడ్డను, కాని దేశానికి తరిమి ఆ డబ్బులూ, సంపాదన లేకుంటే ఏమి! ఛీ.... దానికన్న ఇక్కడే అడుక్కోని బతికినా గౌరవమే!''

''అమ్మా, నాయిన దగ్గరుండి కసాయికి గొడ్డును తోలినట్టు తోల్తున్నారే మనుషులేనంటయ్యా!!''

చూస్తున్న వాళ్ళు ఎవరికి తోచినట్లు వాళ్ళు మాట్లాడుతున్నారు.

రైలుబండి స్టేషన్లోకి రాగానే జనం ఒకరినొకరు తోసుకొంటూ పెట్టెల దగ్గరకు పరుగులీశారు.

సావిత్రమ్మ పెట్టెలోకి వెళ్ళి తన రిజర్వేషన్ సీట్లో కూర్చుని వుంది. కొడుకూ కోడలూ, కూతురూ అల్లుడూ బంధువులందరూ వచ్చి వీడ్కోలు చెప్పారు.

రామలక్ష్మమ్మను బంధువులందరూ పట్టుకొని ఏడుస్తున్నారు. చిన్నబ్బ భార్యను వదలలేక వదులుతున్నట్లుగా బాధపడి పోతున్నాడు. పెద్దవాళ్ళు కొందరు ధైర్యం చెబుతూ వుంటే రైలు కదిలింది.

రహిమాన్ సాహెబ్ కంపార్ట్‌మెంట్ డోర్ దగ్గర నిలబడి రామలక్ష్మమ్మను పెట్టెలోకి లాగాడు. కదిలి వెళ్తున్న రైలు శబ్దం కన్నా, ప్లాట్‌ఫాంపై నిల్చొని ఏడుస్తున్న జనం అరుపులే బిగ్గరగా వినిపిస్తావుంది.

రైలు కనుమరుగయ్యే వరకూ ప్లాట్‌ఫాంపై జనాలు చేయూపుతూనే

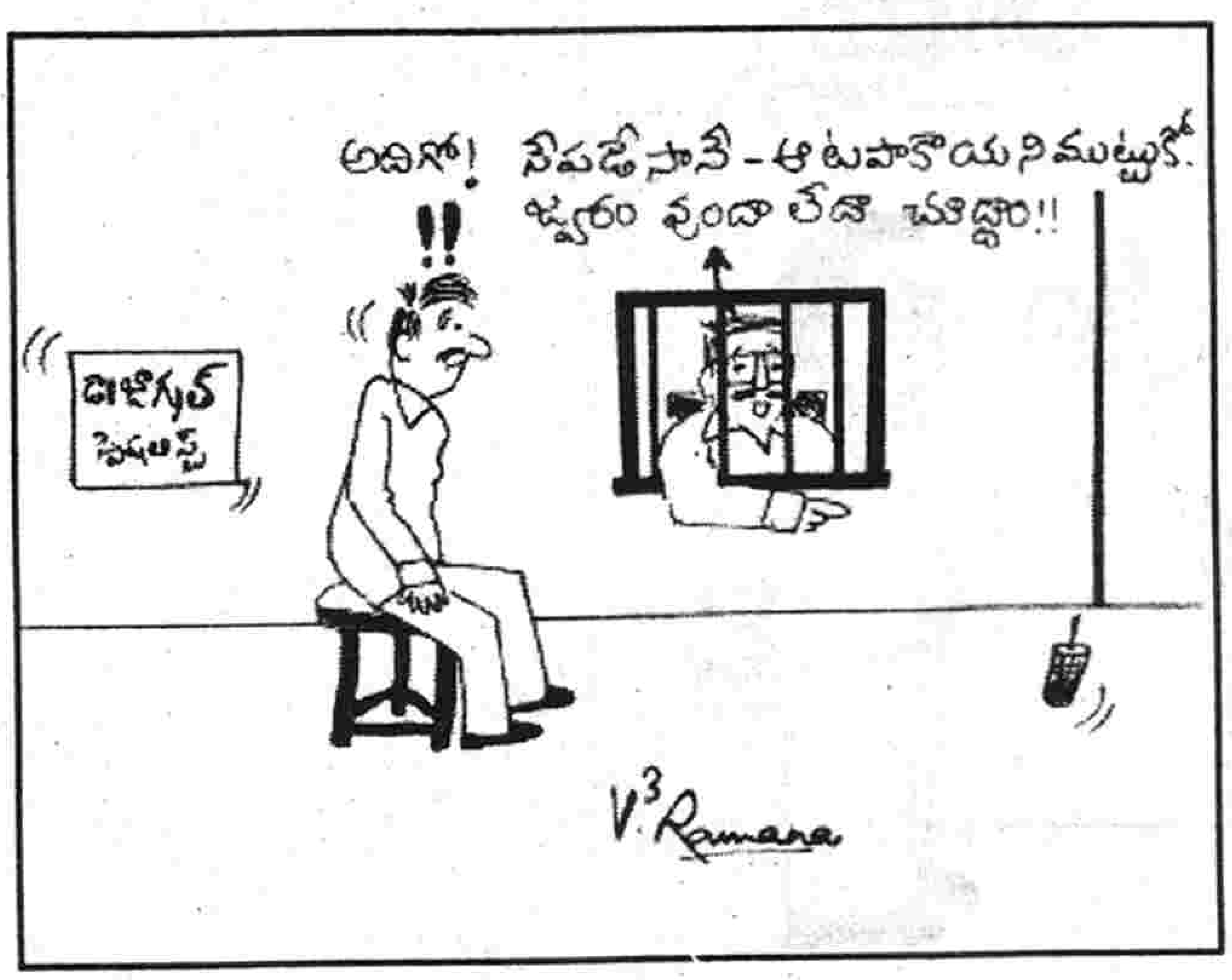

వున్నారు.

రామలక్ష్మమ్మ కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడుస్తూ వుంటే పెట్టెలోని జనమంతా సానుభూతితో ఆమెవైపే చూస్తున్నారు. ఉన్న వూరినీ, కన్న వారినీ, బంధువుల్నీ వదలాలంటే రామలక్ష్మమ్మకు సాధ్యం కావడం లేదు. అందుకని అంతగా దుఃఖిస్తూ వుంది.

సావిత్రమ్మకు ఆశ్చర్యం కానీ, పెద్దగా బాధ కానీ లేదు. తనకు అది మామూలైపోయింది. కళ్ళల్లో నీళ్ళు వుబికి అక్కడే ఆగిపోయాయి. మనసంతా భారంగా వుంటే సీట్లో వెనక్కివాలి కూర్చుంది.

సావిత్రమ్మ తాను భరించిన కష్టాల జీవితానుభవం, అవి నేర్పిన పాఠాలు బతుకు సూత్రాన్ని వడగాచి తెలుసుకున్నట్టుంది. అందుకే కొడుకూ-కోడలూ, కూతురూ-అల్లుడూ, బంధువులంతా కనుమరుగవుతున్నా కళ్ళల్లో కన్నీరు మాత్రం కారలేదు. మనుషుల మాయలూ-మర్మాల్నీ చదువుతున్నట్లుగా కళ్ళు మూసుకుని, విరక్తిగా నవ్వుతూ ఆలోచిస్తావుంది సావిత్రమ్మ.

సునాయాసంగా
సన్నబడండి

భారీ శరీరం పెద్దసమస్యగా తయారై ఇతర మార్గలేవీ ఫలించనప్పుడు మీకు అద్భుత ఫలితాలను అందించు రుచికరమైన సిరప్ సిద్ధంగా వుంది. అదే మేము సమర్పించే

'లీన్ హీల్'

శరీరంలోని ద్రవపదార్థాలను నియంత్రించి
శరీరంలో చేరే కొవ్వును తగిస్తుంది. అంతే కాదు రక్తంలో హిమోగ్లోబిన్‌ని వృద్ధిచేస్తుంది. దీనిని వాడి చూడండి. నాజూకుగా, ఆరోగ్యంగా వుండండి.

సైడ్ ఎఫెక్ట్స్ లేని
ఒక ఆయుర్వేద ఫార్ములా
100% ప్రకృతి సహజమైనది.

ముఖ్యమైన మందుల దుకాణలలో లభిస్తుంది లేదా
ఈ నెంబర్లకు ఫోన్ చేసి తెలుసుకోండి.

హైదరాబాద్: 4750667, 4050850, 3740430, 4735611, సికింద్రాబాద్: 7898293, 7700807, కూకట్‌పల్లి: 3042147, వైజాగ్: 560520, విజయనగరం: 27758, అనకాపల్లి: 23494, రాజమండ్రి: 466959, పాలకొల్లు: 26074, తణుకు: 24445, ఏలూరు: 33020, కాకినాడ: 72374, విజయవాడ: 5669902, 424137, గుంటూరు: 222715, నెల్లూరు: 323431, తిరుపతి: 23696, అనంతపూర్: 24871, చిత్తూరు: 24719, మదనపల్లి: 62263, ప్రొద్దుటూరు: 54850, కర్నూల్: 32618, హన్మకొండ: 79535, కరీంనగర్: 40236, తెనాలి: 23631, చెన్నై: 8224924, బెంగుళూర్: 2874575

హీల్ ఆయుర్వేద ఫార్మసీ లిమిటెడ్
వారి ఉత్పత్తి

బాగుపరచటం ఓ ఆచారం జీవితాన్ని
పోషించటం ఓ సంప్రదాయంగా వుండేచోటు